

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δρ. Σπύρος Βασιλειάδης¹, Δρ. Αναστάσιος Καρασαββόγλου², Χρήστος Χατζηχρήστος³ C.F.E., C.A.T.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δρομολόγησε τον Μάρτιο του 2004 ένα νέο πρόγραμμα δράσης το οποίο καθορίζει την ατζέντα της Ευρώπης για την επιχειρηματικότητα τα επόμενα χρόνια. Το πρόγραμμα παρουσιάζει τις δράσεις που θα αναληφθούν σε πέντε στρατηγικούς τομείς. Στις πρώτες θέσεις βρίσκονται η καλλιέργεια της επιχειρηματικής νοοτροπίας μεταξύ των νέων, η μείωση του στίγματος της αποτυχίας, η παροχή στήριξης σε γυναίκες και σε άτομα που προέρχονται από εθνικές μειονότητες, η μείωση της πολυπλοκότητας συμμόρφωσης με την φορολογική νομοθεσία και η διευκόλυνση της μετάβασης μιας επιχείρησης σε νέους ιδιοκτήτες.

Το πρόγραμμα δράσης αποσκοπεί στην απελευθέρωση του επιχειρηματικού δυναμικού στην Ευρώπη. Πολλοί λίγοι Ευρωπαίοι δημιουργούν τη δική τους επιχείρηση και πολύ λίγες μικρές επιχειρήσεις στην Ευρώπη γνωρίζουν σημαντική μεγέθυνση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση χρειάζεται να καταβάλει μεγαλύτερες προσπάθειες για να καλλιεργήσει την επιχειρηματική νοοτροπία. Μόνο το 4% των Ευρωπαίων έχουν συμμετάσχει σε ίδρυση επιχείρησης τη τελευταία τριετία, ενώ στις ΗΠΑ ο αριθμός είναι τριπλάσιος. Ωστόσο, υπάρχουν παραδείγματα καλών επιδόσεων και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως η Ιρλανδία και η χώρα μας που πλησιάζουν πολύ τις αμερικανικές επιδόσεις. Η αναγνώριση του επιχειρηματικού δαιμόνιου του Έλληνα είναι μια αλήθεια που επιβεβαιώνεται από την ιστορική διαδρομή του Ελληνισμού, αφού από την αρχαία εποχή μέχρι σήμερα οι Έλληνες, μεγαλούργησαν ως έμποροι, ναυτικοί και εφοπλιστές, ενώ στην σημερινή εποχή η ευημερία των ελληνικών κοινοτήτων στο εξωτερικό είναι απολύτως συνδεδεμένη με το επιχειρηματικό τους δαιμόνιο.

Παρόλα αυτά υπάρχει μια σοβαρή αναντιστοιχία μεταξύ επιχειρηματικού δαιμόνιου και των επιχειρηματικών αποτελεσμάτων. Στατιστικές μετρήσεις έχουν δείξει ότι στην Ελλάδα οι νέες επιχειρήσεις είναι βραχύβιες, ενώ ο μέσος όρος ζωής μιας μικρομεσαίας επιχείρησης, για το 50% τουλάχιστον, δεν υπερβαίνει τα τέσσερα χρόνια. Τι σημαίνουν όλα αυτά, ότι το επιχειρηματικό δαιμόνιο του Έλληνα που είναι δεδομένο και μεγαλουργεί στο εξωτερικό, δεν αποδίδει στη χώρα του και η ευθύνη δεν βαρύνει τον ίδιο αλλά το οικονομικό περιβάλλον που επικρατεί και ακυρώνει κάθε δημιουργική πρωτοβουλία.

Από το ακαδημ. έτος 2005-06, σε 28 Πανεπιστήμια και ΑΤΕΙ διδάσκονται μαθήματα επιχειρηματικότητας στα πλαίσια της δράσης 3.1.2 «Προγράμματα Επιχειρηματικότητας στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση» του ΕΠΕΑΕΚ II. Τα ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης και Καβάλας, που συμμετέχουν στην παραπάνω ενέργεια από το 2003, προωθούν την επιχειρηματική κουλτούρα μεταξύ των φοιτητών τους γιατί πιστεύουν ότι η άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας αποτελεί μια διέξοδο στο σοβαρό πρόβλημα της ανεργίας των νέων πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Εκτός από μαθήματα επιχειρηματικότητας τα δύο ΑΤΕΙ διοργανώνουν διαγωνισμούς επιχειρηματικών σχεδίων, εκπαιδευτικές επισκέψεις, ημερίδες και εκπαιδεύουν μέντορες.

¹ svas@acc.teithe.gr Καθηγητής ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης,

² akarasa@philippos.teikav.edu.gr Καθηγητής ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ

³ hatzichr@acc.teithe.gr Συνεργάτης ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης

«Η Ευρώπη θα γαλουχήσει το επιχειρηματικό πνεύμα και τις νέες ικανότητες από μικρότερη ηλικία. Γενικές γνώσεις σχετικά με τις επιχειρήσεις και το επιχειρηματικό πνεύμα πρέπει να διδάσκονται σε όλα τα σχολικά επίπεδα. Ειδικές ενότητες σχετικές με τις επιχειρήσεις θα πρέπει να αποτελούν ουσιαστικό συστατικό των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, στα κολέγια και τα πανεπιστήμια»⁴

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΕ

Η ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας αποτελεί το κλειδί για την δημιουργία απασχόλησης, την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης. Μολονότι η επιχειρηματικότητα μπορεί να επηρεαστεί από πολλούς παράγοντες, η κουλτούρα είναι ο κατεξοχήν σημαντικός. Από αυτή την άποψη η εκπαίδευση μπορεί να παίξει καθοριστικό ρόλο. Η ανάπτυξη επιχειρηματικής νοοτροπίας στους νέους θα πρέπει να ξεκινάει από μικρή ηλικία. Αν οι επιχειρηματικές αξίες καλλιεργηθούν στο σχολείο, η Ευρώπη θα δημιουργήσει σταδιακά μια νέα γενιά ατόμων για τα οποία η άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας θα είναι κάτι απόλυτα φυσιολογικό.

Η ΕΕ δεν αξιοποιεί πλήρως το επιχειρηματικό δυναμικό της. Αδυνατεί να παροτρύνει αρκετά άτομα να γίνουν επιχειρηματίες. Σύμφωνα με μια τελευταία δημοσκόπηση του Ευρωβαρομέτρου για την επιχειρηματικότητα, μόνο το 45% των ερωτηθέντων στην ΕΕ των 25 θα ήθελαν να είναι επιχειρηματίες, έναντι ποσοστού 61% στις ΗΠΑ. Τα συγκεντρωτικά όμως αυτά ποσοστά κρύβουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των Ευρωπαίων. Την ιδέα δημιουργίας της δικής τους επιχείρησης βρήκαν ιδιαίτερα ελκυστική οι Πορτογάλοι (62%), οι Ιρλανδοί (58%), οι Εσθονοί και οι Κύπριοι (από 56%), οι Ιταλοί (55%), οι Έλληνες και οι Λιθουανοί (από 52%) και οι Πολωνοί (51%). Αντίθετα αυτοί που δελεάστηκαν λιγότερο ήταν οι Φιλανδοί (28%), οι Τσέχοι και οι Σλοβάκοι (από 30%), οι Σλοβένοι (32%) και οι Ολλανδοί (33%). Στην ερώτηση γιατί προτιμούν την μισθωτή απασχόληση, σχεδόν ένας στους τρεις Ευρωπαίους ανέφερε ως σημαντικό λόγο την εξασφάλιση τακτικού και σταθερού εισοδήματος, ενώ ποσοστό 25% έκριναν σημαντική την σταθερότητα της απασχόλησης. Αντίθετα οι Αμερικανοί δεν βρήκαν κανέναν από τους δύο αυτούς λόγους σημαντικό: 16% και 10% αντίστοιχα.

Σύμφωνα με την τελευταία παγκόσμια έρευνα του «Global Entrepreneurship Monitor», το 28% του συνόλου των επιχειρηματικών εγχειρημάτων στην Ελλάδα αφορά **επιχειρηματικότητα ανάγκης** (επιχειρώ γιατί αδυνατώ να βρω άλλη μορφή απασχόλησης), όταν το αντίστοιχο ποσοστό των ευρωπαϊκών χωρών δεν ξεπερνά το 18%. Από την άλλη πλευρά η ελληνική κοινωνία φαίνεται να υποεκτιμά την **δημιουργική επιχειρηματικότητα**, αυτή που βασίζεται στις νέες τεχνολογίες, την έρευνα και την καινοτομία. Η αλλαγή αυτής της τάσης, με παρεμβάσεις στο εκπαιδευτικό σύστημα και στοχευόμενες δράσεις, μπορεί να βοηθήσει στην βελτίωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Ελλάδα.

Για να σημειωθεί πρόοδος στον τομέα της επιχειρηματικότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε την « Πράσινη Βίβλο για την Επιχειρηματικότητα στην Ευρώπη» με

⁴ Δράση 1 «εκπαίδευση και επιμόρφωση για το επιχειρηματικό πνεύμα» του Ευρωπαϊκού χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις

σκοπό να εμπλέξει όσο το δυνατόν περισσότερους φορείς στην κατάρτιση της μελλοντικής πολιτικής ατζέντας.

Για να επεκτείνει την ατζέντα της επιχειρηματικότητας, η Επιτροπή θα δραστηριοποιηθεί στους παρακάτω πέντε στρατηγικούς τομείς:

- Την καλλιέργεια επιχειρηματικής νοοτροπίας
- Την παρότρυνση περισσότερων ατόμων να γίνουν επιχειρηματίες
- Την προετοιμασία των επιχειρηματιών για την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα
- Την βελτίωση της ροής χρηματοδότησης
- Την δημιουργία φιλικότερου κανονιστικού και διοικητικού πλαισίου για τις ΜΜΕ

Η Επιτροπή για να καλλιεργήσει την επιχειρηματική νοοτροπία μεταξύ των νέων, χρειάζεται να προωθήσει την εκπαίδευση σχετικά με την επιχειρηματικότητα. Η επιχειρηματική εκπαίδευση θα πρέπει να είναι διαθέσιμη για φοιτητές και ερευνητές σε όλους τους κλάδους, ιδιαίτερα δε στα πολυτεχνία.

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να εντάξουν μαθήματα επιχειρηματικότητας σε όλα τα σχολικά προγράμματα και να παρέχουν στα σχολεία την κατάλληλη υποστήριξη, ώστε να δώσουν την δυνατότητα να εφαρμόσουν αποτελεσματικά εκπαιδευτικά προγράμματα υψηλής ποιότητας. Όσον αφορά την Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση, το Βέλγιο έχει δημιουργήσει ένα Επιχειρηματικό Κέντρο στο Ελεύθερο Πανεπιστήμιο των Βρυξελλών με σκοπό την υποστήριξη και προώθηση της δημιουργίας επιχειρήσεων από μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας. Η Δανία υποστηρίζει τις εταιρικές σχέσεις μεταξύ πανεπιστημίων και οργανισμών που προωθούν την επιχειρηματικότητα. Η Ιρλανδία έχει εργαστεί εντατικά στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ώστε να βελτιώσει τα συστήματα και τις διαδικασίες μέσω των οποίων αξιοποιείται επιχειρηματικά η έρευνα. Τέλος, η Ιταλία έχει εισάγει διετή μεταπτυχιακά προγράμματα εφαρμόζοντας μια νέα μέθοδο διδασκαλίας, της Επιχειρησιακής Εξομοίωσης, στις Σχολές.

Στην Ελλάδα, αρμόδιο για την υλοποίηση του τομέα 1 « Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Επιχειρηματικότητα» του Χάρτη των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, είναι το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, το οποίο στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ II), συνεχίζει την υλοποίηση δράσεων του μέτρου 3.1 «Ενθάρρυνση Επιχειρηματικής Δράσης και Καινοτομικών Εφαρμογών» για την προώθηση της επιχειρηματικότητας στη εκπαίδευση. Από τις δράσεις που έχουν ήδη ενταχθεί και υλοποιούνται σε 28 Πανεπιστήμια και ΤΕΙ της χώρας, οι περισσότερες αφορούν την ένταξη μαθημάτων επιχειρηματικότητας σε τμήματα που δεν είχαν, την ενίσχυση των γραφείων διασύνδεσης για παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε θέματα επιχειρηματικότητας, την διοργάνωση ημερίδων για στενότερη επαφή των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με τον χώρο των επιχειρήσεων και την διενέργεια διαγωνισμού επιχειρηματικών ιδεών και σχεδίων που είναι ανοικτός για μεμονωμένους φοιτητές/σπουδαστές ή ομάδες φοιτητών/σπουδαστών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Πανεπιστήμια-ΤΕΙ-ΙΕΚ). Στα πλαίσια του διαγωνισμού δίνεται η δυνατότητα από το Υπουργείο Ανάπτυξης, να χρηματοδοτηθούν και να υλοποιηθούν τα καλύτερα επιχειρηματικά σχέδια.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Εδώ και μερικά χρόνια υλοποιείται από ορισμένα τμήματα της ανώτατης τεχνολογικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα πρόγραμμα επιχειρηματικότητας που χρηματοδοτείται από την Ε.Ε, έχει ως βασικό σημείο αναφοράς τα μαθήματα επιχειρηματικότητας προκειμένου να εμβαθύνουν οι φοιτητές στην έννοια και τη λογική του 'επιχειρείν'. Το πρόγραμμα στοχεύει στο να αποτελέσει ένα εργαλείο για την προσέγγιση της τεχνολογικής εκπαίδευσης στις πιεστικές ανάγκες της αγοράς εργασίας και την βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης των αποφοίτων της. Στο πλαίσιο αυτό το ΤΕΙ Θεσσαλονίκης, Καβάλας και Σερρών κατά την πρώτη φάση εφαρμογής του προγράμματος και το ΤΕΙ Θεσσαλονίκης και Καβάλας κατά τη δεύτερη φάση που τώρα διανύουμε υλοποιούν από κοινού το σχετικό πρόγραμμα με το διακριτικό τίτλο : «Κέντρο Επιχειρηματικών Σπουδών στα ΤΕΙ Θεσσαλονίκης και Καβάλας», τις βασικές παραμέτρους του οποίου θα θέλαμε να περιγράψουμε και να αξιολογήσουμε.⁵

Το πρόγραμμα στο πλαίσιο του συμβατικού προγράμματος σπουδών των Τμημάτων που συμμετέχουν πιλοτικά διεξάγει τα μαθήματα 'Επιχειρηματικότητα Ι' και 'Επιχειρηματικότητα ΙΙ'. Τα μαθήματα αυτά προσφέρουν αντίστοιχα θεωρητικές και εργαστηριακές γνώσεις στους φοιτητές. Στο πλαίσιο του θεωρητικού μαθήματος Επιχειρηματικότητα Ι οι φοιτητές έχουν την δυνατότητα να αποκτήσουν εξειδικευμένες γνώσεις σε αντικείμενα όπως management, marketing, χρηματοοικονομική διοίκηση, στρατηγική των επιχειρήσεων, κίνητρα δημιουργίας νέων επιχειρήσεων κτλ. Ακολούθως στο εργαστηριακό μάθημα 'Επιχειρηματικότητα ΙΙ' οι φοιτητές εξειδικεύονται στην λογική ανάπτυξης και διαμόρφωσης ενός Επιχειρηματικού σχεδίου και αποκτούν την ικανότητα ανάπτυξης εναλλακτικών επιχειρηματικών σχεδίων και επιλογής της βέλτιστης λύσης. Ακολουθεί η τρίτη φάση, η φάση του Mentoring, κατά την οποία οι φοιτητές καθοδηγούνται από επιτυχημένους επιχειρηματίες της περιοχής, οι οποίοι τους ενημερώνουν για τις δυσκολίες αλλά και τα οφέλη που διακρίνουν την επιχειρηματική δραστηριότητα σε πραγματικές συνθήκες, τους συμβουλεύουν για τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσουν εφ' όσον επιθυμούν να αναπτύξουν ανάλογες δραστηριότητες και τους μπολιάζουν με τη φιλοσοφία του 'επιχειρείν'.

Το πρόγραμμα παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον αφού το παρακολουθούν πολλοί φοιτητές διαφόρων ειδικοτήτων. Από την μέχρι τώρα πορεία υλοποίησης του προγράμματος προκύπτουν αβίαστα οι παρακάτω διαπιστώσεις:

- Τα μαθήματα επιχειρηματικότητας έχουν διατμηματικό χαρακτήρα και απευθύνονται τόσο σε φοιτητές οικονομικών τμημάτων, όσο και σε μηχανολόγους, ηλεκτρολόγους και σε άλλες ειδικότητες. Κατ' αυτόν τον τρόπο στοχεύουμε στην εξοικείωση φοιτητών διαφορετικών ειδικοτήτων με τις αρχές και τα εργαλεία ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας.

- Η δομή του προγράμματος ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες της οικονομίας, καθώς εκτός από την θεωρητική κατάρτιση των φοιτητών σε θέματα της επιχειρηματικότητας, χρησιμοποιούνται μέθοδοι και εργαλεία για την αναζήτηση της πλέον αποτελεσματικής επιχειρηματικής ιδέας και λύσης. Επιπλέον χορηγείται στους φοιτητές και το κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό, όπως είναι οι σημειώσεις που τους διατίθενται αλλά και σχετικό εγχειρίδιο-βιβλίο. που τους προσφέρει πολύτιμες

⁵ Οι συνεργασίες αυτές μεταξύ των ΤΕΙ στα πλαίσια του μέτρου 3.1 « Ενθάρρυνση Επιχειρηματικής Δράσης και Καινοτομικών Εφαρμογών », Χαρακτηρίζονται σαν καλές πρωτοβουλίες που εξασφαλίζουν οικονομίες κλίμακας και αθροιστικά αποτελέσματα, στην Έκθεση προόδου του Ευρωπαϊκού Χάρτη για τις Μικρές Επιχειρήσεις το 2004 για την Ελλάδα (σελ. 5)

πληροφορίες στην προσπάθειά τους να αναπτύξουν αυτόνομη επιχειρηματική δραστηριότητα. Τέλος η τρίτη φάση, η φάση του Mentoring, βοηθά τους φοιτητές στην προσέγγιση, ανάλυση και αντιπαράθεση με τα πραγματικά προβλήματα της επιχειρηματικότητας όπως τα έχουν βιώσει σε πραγματικές συνθήκες οι μέντορες-επιχειρηματίες.

- Η πληροφόρηση των φοιτητών σε θέματα επιχειρηματικότητας είναι συνεχής και αυτό γίνεται με τη βοήθεια σχετικού ενημερωτικού υλικού (τρίπτυχο) που διανέμεται σ' αυτούς στην αρχή κάθε εξαμήνου, καθώς επίσης και με την ανάρτηση πηγών πληροφόρησης στην ιστοσελίδα που έχει διαμορφωθεί στα συμμετέχοντα ιδρύματα.

- Επιπρόσθετα λαμβάνουν χώρα και συμπληρωματικές δράσεις που υλοποιούνται στο πλαίσιο του προγράμματος. Έτσι διοργανώνονται ενημερωτικές ημερίδες για την επιχειρηματικότητα νέων/γυναικών, διαλέξεις για τους τρόπους χρηματοδότησης νέων επενδυτικών σχεδίων και την ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας των αποφοίτων.

- Εξ άλλου πραγματοποιούνται επισκέψεις σε επιχειρήσεις της περιοχής προκειμένου οι φοιτητές να γνωρίσουν επί τόπου και από πρώτο χέρι τις δυσκολίες των μονάδων, να συζητήσουν με τα στελέχη τους ζητήματα στρατηγικής των επιχειρήσεων και γενικά να αποκτήσουν μια πρώτη άποψη για την πορεία στο χρόνο των επιχειρήσεων.

- Οι φοιτητές που συμμετέχουν στον κύκλο μαθημάτων λαμβάνουν μέρος σε Ιδρυματικούς και πανελλήνιους διαγωνισμούς για την ανάπτυξη και προώθηση καινοτόμων επιχειρηματικών ιδεών, με αξιοζήλευτα μάλιστα αποτελέσματα. Αυτές δε οι πρωτοπόρες ιδέες επιβραβεύονται τόσο από το ίδιο το πρόγραμμα όσο και από φορείς της πολιτείας (Υπουργείο Ανάπτυξης) και τα τοπικά Επιμελητήρια.

- Ο ακαδημαϊκός χαρακτήρας της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι ισχυρός και επεκτείνεται και στην υλοποίηση ενεργειών που στοχεύουν στην επιστημονική αντιπαράθεση με το ζήτημα της επιχειρηματικότητας. Στο πλαίσιο αυτό πρόκειται να διεξαχθεί το Φθινόπωρο του 2006 επιστημονικό συνέδριο για την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα στα Βαλκάνια και τις χώρες της Μαύρης Θάλασσας.

Η υλοποίηση του προγράμματος μπορεί να συμβάλλει στην τόνωση της ανταγωνιστικότητας της περιφερειακής οικονομίας καθώς μπορεί να αναδείξει νέες επιχειρηματικές ιδέες που μπορούν να ενισχύσουν την απασχόληση και να προσφέρουν και συγκριτικά πλεονεκτήματα σ' αυτήν.

Ολοκληρώνοντας μπορεί κανείς να ισχυρισθεί, ότι η τεχνολογική εκπαίδευση μπορεί με την βοήθεια τέτοιων προγραμμάτων επιχειρηματικότητας, να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα για την ανάπτυξη μιας οικονομίας, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της και την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας

ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Στα πλαίσια του υποέργου 1 «Κέντρο Επιχειρηματικών Σπουδών στο ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης» της κατ. Πράξεων 3.1.2.β. «Ενθάρρυνση επιχειρηματικών δράσεων, καινοτομικών εφαρμογών και μαθημάτων επιλογής φοιτητών και σπουδαστών» του ΕΠΕΑΕΚ, το οποίο συγχρηματοδοτείται κατά 75% από το ΕΚΤ, πραγματοποιήθηκε η έρευνα για την στάση των φοιτητών του ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης απέναντι στην Επιχειρηματικότητα, που αφορά την β' φάση λειτουργίας του προγράμματος (2005-2007)

Σκοπός της έρευνας είναι να διαπιστωθεί εάν οι φοιτητές των τμημάτων που έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα επιθυμούν να ασκήσουν επιχειρηματική δραστηριότητα και εάν συνειδητοποιούν την ανάγκη να αποκτήσουν ειδικές γνώσεις και καθοδήγηση στην διάρκεια των σπουδών τους.

Στο πρόγραμμα εντάχθηκαν μετά από επιθυμία τους τα τμήματα Ηλεκτρονικής, Πληροφορικής, Αυτοματισμού, Πολιτικών Έργων Υποδομής, Σχεδιασμού και Παραγωγής Ενδυμάτων, Διοίκησης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων, Τουριστικών Επιχειρήσεων, Λογιστικής και Μάρκετινγκ. Ο συγκεκριμένος κύκλος μαθημάτων εντάχθηκε στα συμβατικά προγράμματα σπουδών είτε σαν επιλογής υποχρεωτικά είτε σαν προαιρετικά μαθήματα.

Στην έρευνα συμμετείχαν 263 φοιτητές/ριες των παραπάνω τμημάτων και παρακάτω παρουσιάζουμε τα προσωρινά αποτελέσματα της.

ΤΜΗΜΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

Από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων, όπως φαίνετε στον πίνακα 1, προκύπτει ότι οι φοιτητές της ΣΔΟ αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος.

ΦΥΛΛΟ

Η κατανομή του δείγματος ως προς το φύλο φαίνεται στον πίνακα 2.

Οι άνδρες παρουσιάζουν μια ελαφρά υπεροχή σε σχέση με τις γυναίκες αλλά το δείγμα είναι αρκετά αντιπροσωπευτικό ως προς το χαρακτηριστικό φύλλο.

Η ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΦΟΙΤΑΤΕ ΗΤΑΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΑΣ Η ΤΥΧΑΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΣΕ ΑΕΙ & ΤΕΙ

Το ποσοστό των φοιτητών που φοιτούν σε τμήμα της επιλογής τους αναλύετε στον πίνακα 3 , Οι φοιτητές που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο σε ποσοστό 80% φοιτούν σε τμήμα της επιλογής τους γεγονός που δίνει στις απαντήσεις ιδιαίτερη αξιοπιστία. Μέσα από τις σπουδές που πραγματοποιούν εξετάζουν και πιθανά σενάρια επαγγελματικής σταδιοδρομίας ένα από αυτά είναι η αυτό-απασχόληση και η ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας..

ΑΥΤΟ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΕΡΓΑΖΕΣΤΕ

Οι φοιτητές οι οποίοι παράλληλα με τις σπουδές τους εργάζονται, όπως φαίνετε στον πίνακα 5 αποτελούν υψηλό ποσοστό στο σύνολο των φοιτητών που συμμετείχαν, το ποσοστό αγγίζει το 44%. Το ποσοστό απασχόλησης θα μπορούσε να είναι υψηλότερο

αλλά περιορίζετε διότι από την φύση των σπουδών στα ΤΕΙ, υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός εργαστηρίων στα οποία η παρουσία των φοιτητών είναι υποχρεωτική.

Επίσης σε μικρό ποσοστό εργάζονται σε θέσεις εργασίας οι οποίες σχετίζονται με το επιστημονικό πεδίο των σπουδών τους. Αυτό σημαίνει ότι μόνο ένας μικρός αριθμός έχει πραγματική εργασιακή εμπειρία και ακόμη μικρότερος σε θέσεις εργασίας που να σχετίζονται με το αντικείμενο του τμήματος φοίτησης και κατά συνέπεια έχουν περιορισμένες προσλαμβάνουσες παραστάσεις ώστε να διακρίνουν καλές προοπτικές αυτό-απασχόλησης ή δημιουργίας δικής τους επιχειρηματικής δραστηριότητας.

ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΗΨΗ ΤΟΥ ΠΤΥΧΙΟΥ ΣΑΣ ΠΩΣ ΘΑ ΕΠΙΘΥΜΟΥΣΑΤΕ ΝΑ ΕΡΓΑΣΤΕΙΤΕ

Στην ερώτηση αν μετά την λήψη τους πτυχίου θα επιθυμούσαν να απασχοληθούν με σχέση μισθωτής εργασίας ή να αναπτύξουν ελεύθερο επάγγελμα ή να δημιουργήσουν ατομική επιχείρηση, ποσοστό 57% επιθυμούν την δεύτερη επιλογή. Το ποσοστό κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό δεδομένου ότι στη τρέχουσα οικονομική συγκυρία πολλές έρευνες δείχνουν ότι οι νέοι προτιμούν θέσεις απασχόλησης μισθωτής εργασίας και ιδιαίτερα στο δημόσιο τομέα που εξασφαλίζουν σταθερό εισόδημα και εργασιακή ασφάλεια. Το ποσοστό αυτό αποτελεί επίσης σοβαρή ένδειξη για την αναγκαιότητα ανάπτυξης προγραμμάτων εκπαίδευσης από τα οποία οι φοιτητές, πριν από την αποφοίτηση τους, να αποκτήσουν τις αναγκαίες γνώσεις για την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας έτσι ώστε οι επιχειρήσεις να είναι βιώσιμες.

Από τη έρευνα διαφαίνεται η προτίμηση των γυναικών στην εξαρτημένη εργασία και αντίστοιχα ο «φόβος» τους να αναλάβουν επιχειρηματικές πρωτοβουλίες, σε αντίθεση με τους άνδρες.

ΣΤΟ ΑΜΕΣΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΣΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ

Η ερώτηση αυτή στοχεύσει να διερευνήσει στο κατά πόσο το οικογενειακό περιβάλλον ασκεί κάποια επίδραση στην επιλογή των φοιτητών σχετικά με την επαγγελματική τους απασχόληση. Από την κατανομή των απαντήσεων (πίνακας 8) φαίνεται να υπάρχει μικρή μόνο συσχέτιση μεταξύ της απόφασης για ανάπτυξη ελεύθερου επαγγέλματος ή ατομικής επιχείρησης και της ύπαρξης επιχειρηματιών στο άμεσο οικογενειακό περιβάλλον των φοιτητών.

Έτσι δεν φαίνεται να επιβεβαιώνεται η άποψη ότι η ύπαρξη επιχειρηματιών στην οικογένεια παρακινεί τα παιδιά να γίνουν και αυτά επιχειρηματίες.

ΣΕ ΠΟΙΟ ΒΑΘΜΟ ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΕΣΤΕ ΤΙ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η συγκεκριμένη ερώτηση στοχεύει να διερευνήσει σε ποιο βαθμό οι φοιτητές που συμμετείχαν στην έρευνα αντιλαμβάνονται την έννοια της επιχειρηματικότητας σαν τις πολύπλοκες πτυχές της αλληλεπίδρασης του επιχειρηματία και της επιχείρησης με τους συντελεστές παραγωγής- κεφαλαίο, εργασία- και σήμερα κυρίαρχα πληροφορίας και γνώσης αλλά και με το ευρύτερο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον και τους θεσμούς. Από τις απαντήσεις, (πίνακας 10), προκύπτει ότι παρά το γεγονός ότι δεν έχουν διδαχθεί μαθήματα σχετικά με την έννοια του επιχειρείν (όπως αυτή προσδιορίζεται από τον ορισμό που χρησιμοποιήθηκε για τους σκοπούς της έρευνας) έχουν από μέτρια έως υψηλή αντίληψη της έννοιας της επιχειρηματικότητας.

ΘΑ ΕΠΙΘΥΜΟΥΣΑΤΕ , ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗ ΣΑΣ ΝΑ ΑΠΟΚΤΗΣΕΤΕ ΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΝΑ ΕΧΕΤΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΕΤΣΙ ΩΣΤΕ ΟΤΑΝ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΕΤΕ ΝΑ ΑΝΟΙΞΕΤΕ ΤΗΝ ΔΙΚΗ ΣΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Η απαντήσεις στην ερώτηση αυτή (πίνακας 11) , δείχνουν, ανεξάρτητα από το φύλλο, ότι οι φοιτητές στη συντριπτική τους πλειοψηφία (93%) θα επιθυμούσαν με την κατάλληλη καθοδήγηση και έχοντας αποκτήσει βασικές γνώσεις, να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα.

ΘΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΣΑΤΕ ΚΑΠΟΙΑ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΣΕ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΘΑ ΕΠΗΡΕΑΖΕ ΤΑ ΑΛΛΑ ΣΑΣ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Οι απαντήσεις στην ερώτηση αυτή (Πίνακας 12) σε συνδυασμό με την προηγούμενη, αποτελούν την ισχυρή δικαιολογητική βάση για την ανάπτυξη προγραμμάτων εκπαίδευσης από τα οποία οι φοιτητές, πριν από την αποφοίτησή τους, να αποκτήσουν τις αναγκαίες γνώσεις για την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας οι οποίες σε συνδυασμό με ενέργειες καθοδήγησης (mentoring) θα οδηγήσουν αρκετούς αποφοίτους σε ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, σαν διέξοδο και στο σοβαρό πρόβλημα της απασχόλησής τους.

Η από πρώτη άποψη παρατηρούμενη αντίφαση, ότι ένα σημαντικό ποσοστό φοιτητών μολονότι επιθυμούν να αποκτήσουν γνώσεις και καθοδήγηση για να ξεκινήσουν δική τους επιχείρηση, δεν επιθυμούν να παρακολουθήσουν προαιρετικά μαθήματα επιχειρηματικότητας, πιθανώς δικαιολογείται από το γεγονός ότι θα προτιμούσαν να παρακολουθήσουν μαθήματα επιχειρηματικότητας ενσωματωμένα στο συμβατικό πρόγραμμα σπουδών τους (Υποχρεωτικά ή ΕΥ) και όχι με την μορφή **προαιρετικών μαθημάτων**, που επιβαρύνουν ακόμα περισσότερο τον ήδη βαρύ εβδομαδιαίο φόρτο εργασίας τους.

Το ότι οι φοιτητές των δύο τμημάτων της ΣΤΕΦ εμφανίζουν τα χαμηλότερα ποσοστά στην ερώτηση αυτή δείχνει ότι δεν είναι τόσο συνειδητοποιημένοι, σε σύγκριση με τους φοιτητές των τμημάτων της ΣΔΟ, που κατανοούν καλύτερα την σημασία των ειδικών γνώσεων για την λειτουργία μιας ανταγωνιστικής επιχείρησης σ' ένα πολύ ανταγωνιστικό περιβάλλον.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να καλλιεργήσει την επιχειρηματική κουλτούρα μεταξύ των νέων προωθεί μαθήματα επιχειρηματικότητας στην δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση των χωρών μελών της.

Υπάρχουν αρκετά καλά παραδείγματα προώθησης του επιχειρηματικού πνεύματος σε Ευρωπαϊκά Πανεπιστημιακά ιδρύματα.

Στην Ελλάδα υλοποιούνται προγράμματα διδασκαλίας μαθημάτων επιχειρηματικότητας σε αρκετά ΤΕΙ και Πανεπιστήμια, στα πλαίσια του μέτρου 3.1 «Ενθάρρυνση Επιχειρηματικής Δράσης και Καινοτομικών Εφαρμογών» του ΕΠΕΑΕΚ II, που υλοποιείται από το ΥΠΕΠΘ.

Στα πλαίσια του παραπάνω μέτρου υλοποιείται το έργο «Κέντρο Επιχειρηματικών Σπουδών στα ΤΕΙ Θεσσαλονίκης και Καβάλας» που περιλαμβάνει διδασκαλία μαθημάτων επιχειρηματικότητας, εκπαίδευσης μεντόρων, ημερίδες, εκπαιδευτικές επισκέψεις και συμμετοχή φοιτητών σε διαγωνισμούς επιχειρηματικών ιδεών και σχεδίων. Η συνεργασία αυτή χαρακτηρίστηκε σαν καλή πρωτοβουλία σε σχετική έκθεση της Ελλάδος προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Από έρευνα για την στάση των φοιτητών του ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης απέναντι στην επιχειρηματικότητα που έγινε το Σεπτέμβριο του 2005, διαπιστώθηκε, ότι υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον των φοιτητών για μαθήματα επιχειρηματικότητας, που θα είναι ενσωματωμένα στο συμβατικό πρόγραμμα σπουδών του τμήματός τους. Μεγάλο ποσοστό φοιτητών, κυρίως άνδρες, σκέπτονται να ασκήσουν επιχειρηματική δραστηριότητα, σαν διέξοδο στο σοβαρό πρόβλημα της ανεργίας μεταξύ των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα μας. Η απόφασή τους αυτή φαίνεται να επηρεάζεται από την ύπαρξη επιχειρηματιών στο στενό οικογενειακό τους περιβάλλον.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΗΧΑΝ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

ΤΜΗΜΑ		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Δγε	24	9,1	9,1
	Ηλεκτρονικής	74	28,1	28,1
	Λογιστικής	134	51,0	51,0
	Μαρκετινγκ	9	3,4	3,4
	Πολ. Εργων υποδομής	22	8,4	8,4
	Total	263	100,0	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΦΥΛΛΟ

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	ΑΝΔΡΕΣ	151	57,4	57,4
	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	112	42,6	42,6
	Total	263	100,0	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΕΑΝ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΓΓΡΑΦΕΙ ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΕΙΔΗΤΗ Ή ΟΧΙ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΥΣ.

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	ΕΠΙΛΟΓΗ ΜΟΥ	210	79,8	80,2
	ΤΥΧΑΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ	52	19,8	19,8
	Total	262	99,6	100,0
Missing	System	1	,4	
	Total	263	100,0	

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΕΑΝ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΓΓΡΑΦΕΙ ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΕΙΔΗΤΗ Ή ΟΧΙ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΥΣ ΑΝΑ ΤΜΗΜΑ

ΤΜΗΜΑ * ΣΠΟΥΔΕΣ Crosstabulation

			ΣΠΟΥΔΕΣ		Total
			ΕΠΙΛΟΓΗ ΜΟΥ	ΤΥΧΑΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ	
ΤΜΗΜΑ	Δγε	Count	15	9	24
		% within ΤΜΗΜΑ	62,5%	37,5%	100,0%
	Ηλεκτρονικής	Count	59	15	74
		% within ΤΜΗΜΑ	79,7%	20,3%	100,0%
	Λογιστικής	Count	112	22	134
		% within ΤΜΗΜΑ	83,6%	16,4%	100,0%
	Μαρκετινγκ	Count	7	2	9
		% within ΤΜΗΜΑ	77,8%	22,2%	100,0%
	Πολ. Εργων υποδομής	Count	17	4	21
		% within ΤΜΗΜΑ	81,0%	19,0%	100,0%
Total		Count	210	52	262
		% within ΤΜΗΜΑ	80,2%	19,8%	100,0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΕΑΝ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ Η ΟΧΙ

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	OXI	148	56,3	56,3
	ΝΑΙ ΣΕ ΣΧΕΤΙΚΟ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤ.	26	9,9	9,9
	ΝΑΙ ΣΕ ΑΣΧΕΤΟ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚ.	89	33,8	33,8
Total		263	100,0	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 6 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗ ΜΟΡΦΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΕΠΙΘΥΜΟΥΝ ΝΑ ΑΣΚΗΣΟΥΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗ ΤΟΥΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	ΜΕ ΣΧΕΣΗ ΜΙΣΘΩΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	113	43,0	43,0
	ΣΕ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ Ή ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	150	57,0	57,0
Total		263	100,0	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 7 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗ ΜΟΡΦΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΕΠΙΘΥΜΟΥΝ ΝΑ ΑΣΚΗΣΟΥΝ ΑΝΑ ΦΥΛΛΟ

ΦΥΛΛΟ * ΠΟΥ_ΘΑ_ΕΠΙΘΥΜΟΥΣΑΤΕ Crosstabulation

			ΠΟΥ ΘΑ ΕΠΙΘΥΜΟΥΣΑΤΕ		Total
			ΜΕ ΣΧΕΣΗ ΜΙΣΘΩΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΣΕ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ Ή ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	
ΦΥΛΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	Count	50	101	151
		% within ΦΥΛΛΟ	33,1%	66,9%	100,0%
	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Count	63	49	112
		% within ΦΥΛΛΟ	56,3%	43,8%	100,0%
Total		Count	113	150	263
		% within ΦΥΛΛΟ	43,0%	57,0%	100,0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 8 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΝ ΣΤΟ ΣΤΕΝΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΤΟΥΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ Η ΟΧΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	ΝΑΙ	136	51,7	51,7
	ΟΧΙ	127	48,3	48,3
	Total	263	100,0	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 9 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΝ ΣΤΟ ΣΤΕΝΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΤΟΥΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ Η ΟΧΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΠΟΥ ΕΠΙΘΥΜΟΥΝ ΝΑ ΑΣΚΗΣΟΥΝ

ΥΠΑΡΧΟΥΝ_ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ * ΠΟΥ_ΘΑ_ΕΠΙΘΥΜΟΥΣΑΤΕ Crosstabulation

			ΠΟΥ ΘΑ ΕΠΙΘΥΜΟΥΣΑΤΕ		Total
			ΜΕ ΣΧΕΣΗ ΜΙΣΘΩΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΣΕ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ Ή ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	
ΥΠΑΡΧΟΥΝ_ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ	ΝΑΙ	Count % within ΥΠΑΡΧΟΥΝ_ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ	53 39,0%	83 61,0%	136 100,0%
	ΟΧΙ	Count % within ΥΠΑΡΧΟΥΝ_ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ	60 47,2%	67 52,8%	127 100,0%
Total		Count % within ΥΠΑΡΧΟΥΝ_ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ	113 43,0%	150 57,0%	263 100,0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 10 ΠΟΣΟ ΚΑΛΑ ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	ΚΑΘΟΛΟΥ	5	1,9	1,9
	ΛΙΓΟ	21	8,0	8,0
	ΜΕΤΡΙΑ	127	48,3	48,3
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	18	6,8	6,8
	ΠΟΛΥ	92	35,0	35,0
	Total	263	100,0	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 11 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΣ ΕΠΙΘΥΜΙΑ ΤΟΥΣ ΓΙΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΝΑ ΑΣΚΗΣΟΥΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	ΝΑΙ	245	93,2	93,2
	ΟΧΙ	18	6,8	6,8
	Total	263	100,0	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 12 ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΘΥΜΙΑ ΤΟΥΣ ΝΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΟΥΝ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	ΝΑΙ	183	69,6	69,6
	ΟΧΙ	80	30,4	30,4
	Total	263	100,0	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 13 ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΘΥΜΙΑ ΤΟΥΣ ΝΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΟΥΝ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥΣ ΑΝΑ ΤΜΗΜΑ

ΤΜΗΜΑ * ΜΑΘΗΜΑΤΑ Crosstabulation

			ΜΑΘΗΜΑΤΑ		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΤΜΗΜΑ	Δγε	Count	18	6	24
		% within ΤΜΗΜΑ	75,0%	25,0%	100,0%
	Ηλεκτρονικής	Count	46	28	74
		% within ΤΜΗΜΑ	62,2%	37,8%	100,0%
	Λογιστικής	Count	96	38	134
		% within ΤΜΗΜΑ	71,6%	28,4%	100,0%
	Μαρκετινγκ	Count	9	0	9
		% within ΤΜΗΜΑ	100,0%	,0%	100,0%
	Πολ. Εργων υποδομής	Count	14	8	22
		% within ΤΜΗΜΑ	63,6%	36,4%	100,0%
Total		Count	183	80	263
		% within ΤΜΗΜΑ	69,6%	30,4%	100,0%

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- «Βοηθώντας τις Μικρές Επιχειρήσεις να Σταθούν στα Πόδια τους», Η Ευρώπη των Επιχειρήσεων, τ.19, Απρ.-Ιούνιος 2005, σελ. 8-13
- Creating an Entrepreneurial Europe, Commission Staff Working Paper, SEC(2003)58,21.1.2003, p.25
- «Εκπαιδεύοντας μια Νέα Γενιά Επιχειρηματιών», Η Ευρώπη των Επιχειρήσεων, τ.18, Ιαν.-Μάρ.2005
- Ευρωπαϊκός Χάρτης για τις Μικρές Επιχειρήσεις: Ελλάδα, Έκθεση Προόδου 2004, Υπουργείο Ανάπτυξης, σελ. 5-12
- “Young Millionaires, Class 2004”, Entrepreneur, p.77
- Lewis,J.W. “Can Entrepreneurship be Taught ?”, The Accountant’s Magazine, June 1981, p.189
- “Nurturing Young Entrepreneurial Sparks”, Euro abstracts, Dec. 2005, Vol. 43-4/2005, p.8
- «Νέοι Επιχειρηματίες από Ανάγκη», Καθημερινή 5.11.2005, σελ. 4
- Όραμα Δράσης: Η Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την Επιχειρηματικότητα, COM(2004)70, τελικό
- Παπαδημητρίου, Κ., «Κάτω από την Βάση η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα», Καθημερινή 17.9.2005, σελ.16-17
- Schleicher, A. “A Classless Act”, Newsweek, Special Edition, Dec. 2005-Feb. 2006. p.96